

N:o 70.

Af herr **A. Norrman** m. fl., om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till beredande af ordnade förhållanden med afseende å de s. k. tatarne.

Det torde vara ovedersägligt, att de s. k. lösdrifvarne, i synnerhet »tatarne» eller, som de i Halland vanligen benämnas, »krämarne», blifvit och äro en verklig landsplåga för vissa trakter af Halland och äfven för vissa andra delar af vårt land. Lika visst är, att dessa olyckliga människor för egen del föra ett högst ömkligt lif, och att många ibland dem ofta djupt känna det eländiga i sin tillvaro. Detta elände består korteligen sagdt deruti, att de sakna eget hem och stadigvarande bostad samt de flesta medborgerliga förmåner, att de betraktas med en viss afsky och ovilja utaf andra människor och att de vanligen lefva i laster samt i kif och slagsmål med hvarandra. Den plåga och skada, de förorsaka uti samhället, består uti ett beständigt och stundom oförsynt bettlande samt rätt ofta i öfverfall och våldsgerningar. Deras tygellösa lefverne är en förargelse att se och höra, och det förorsakar den bofasta befolkningen en högst betydlig tunga att nödgas med ständiga allmosor underhålla dessa människor, i synnerhet som det ofta är de mindre bemedlade, hvilka företrädesvis af dem hemsökas, och den ordnade fattigvården dessutom mångentades är ganska betungande. Derjemte öfva somliga af dessa kringstrykare ett ohyggligt djurplågeri, som det är en pina för ordentligt folk att

nödgas bevittna. Ofta injaga de fruktan hos värnlösa människor och öfverfalla fredliga vägfärande, såsom af tidningarna torde vara tillräckligen bekant.

Dessa sorgliga förhållanden synas icke kunna nöjaktigt afhjelpas på annat sätt än derigenom, att man på samma gång bringar hjälp åt kringstrykarne sjelfva och åt samhället. Det borde icke längre gå an att behandla dessa olyckliga endast såsom en besvärlig samhällsohyra, den man, för så vidt ske kan, söker att göra sig utaf med, utan människokärleken och barmhertigheten bjuda, att man anser och behandlar dem såsom medmänniskor, dem man vill göra i någon mån delaktiga i samhällets förmåner och rättigheter, naturligtvis under förutsättning att de efter förmåga skola arbeta.

De ifrågavarande kringstrykarne, som i allmänhet ingalunda äro rena zigenare med någon viss hednisk religion, utan för det mesta bestå af ett blandningsfolk, som vanligtvis äro döpta och i det yttre vilja anses för kristna, skulle måhända kunna delas i tre olika klasser eller flockar. Den första består af de gamle, orkeslöse eller sjuke. Den andra innefattar de vuxne, friske och arbetsföre. Den tredje består af barnen, som vanligen äro talrika. Den första flocken måste tydligtvis på ett eller annat sätt försörjas, den andre sättas till arbete, den tredje uppfostras. Men huru skall detta ske, och huru skola dessa människor blifva bofasta och ordentliga? De äro för närvarande ju vanligen ingenstädes skrifna; oftast vill ingen socken lemna de behöfvande bland dem fattigvård eller låta de arbetsföre förvärfva fast bostad, der de kunde skrivas, och ofta frågar ingen efter barnen. Huru skulle då dessa kunna få ordentlig skolundervisning, när föräldrarne ofta byta om vistelseort och än bo i en socken, än i en annan?

Således är ställningen för dessa människor för närvarande ungefärligen följande. Barnen kunna icke få någon ordentlig undervisning och uppfostran, emedan föräldrarne, om de också skulle vilja skicka barnen i skola, omöjligen kunna detta, eftersom de ständigt flytta från en ort till en annan och sjelfva icke äro i stånd att undervisa dem; de vuxne och arbetsföre, i synnerhet om de hafva ett slags familj, kunna vanligtvis icke skaffa sig fast boningsplats, om de ock gerna ville det, ty sådant tillåtes för det mesta icke utaf sockenmännen af fruktan för framtida fattigvårdstunga — en fruktan som är lätt förklarlig —, och de gamle, sjuke och orkeslöse måste ej sällan sakna ordentlig fattigvård, ty rätt ofta anser sig ingen kommun vara pligtig att lemna dem sådan. Häraf följer ju tydligen, att, skall grundlig bot rådås på det onda, så måste början ske med dem, som nödvändigt behöfva fattigvård, och här vid lag synes ingen annan utväg fin-

nas, än att staten betalar en skälig ersättning för den fattigvård, som den ena eller andra kommunen vid trängande behof har lemnat. Blefve det så, då skulle ock ett mäktigt hinder bortfalla för de arbetsföres fasta bösättning, nemligen fruktan för en möjligen snart ifrågakommande fattighjelp från kommunernas sida, emedan ersättning i så fall kunde påräknas af staten. Visserligen kan man icke tänka sig denna statens ersättningskyldighet utsträckt till all framtid i afseende på sådana kringstrykande, som verkligen blifvit bofasta och hvilka icke behöfde understöd, när de detta blefvo, men om i detta afseende fastställdes en viss termin, t. ex. tjugo år, så vore redan mycket vunnet.

Vi hafva därför tänkt oss en lag eller tillägg till redan befintlig lag, hvarigenom skulle stadgas, att alla dessa nu kringstrykande personer, för så vidt de äro här i riket födda eller af annan anledning böra såsom svenskar betraktas, skola ovilkorligen kyrko- och mantalsskrifvas, att de ibland dem, som nödvändigt behöfva fattigvård, skola erhålla sådan af den kommun, der de sálunda blifvit skrifna, med rättighet till kostnadsersättning utaf statsmedel, att de arbetsföre skola förpligtas att inom viss tid skaffa sig arbete och stadigvarande bostad, vid äfventyr att, derest detta bevisligen kunnat erhållas, men tillfället icke begagnats, varda behandlade efter lösdrifvarelagen, och att barnen ovilkorligen må hållas i skola, och undervisning äfven beredas sådana äldre, som förut blifvit försummade, hvarvid äfven i vissa fall borde kunna påräknas statsunderstöd för de extra kostnader, som den ena eller andra församlingen fått vidkännas.

Visserligen kunde man tycka, att med tillämpande af gällande lagar rörande kyrko- och mantalsskrifning, fattigvård, skolpligt och lösdrifvares behandling skulle här ofvan uttalade önskningsmål kunna vinnas; men detta har dock hitintills visat sig vara ogörligt, antagligen mest af den orsak, att personerna i fråga ofta icke kunnat bevisas tillhöra någon viss socken eller församling, och att därför ingen sådan anser sig pliktig att taga vård om dem, än mindre vill vidkännas mer eller mindre dryga kostnader för detta ändamål. Att skaffa bot för dessa missförhållanden, hvilket tydligen är en statens angelägenhet, torde därför kräfva nya lagstadganden eller tillägg till de förutvarande. Väl inse vi, att saken äfven kommer att fordra kostnader af statskassan; men då de ifrågavarande personerna antagligen icke utgöra mer än några tusental, bland hvilka några hundra kunde för närvarande behöfva understöd, då genom de ifrågasatta åtgärderna många menniskor antagligen kunde hjälpas och mycket vore att vinna, och då statskassans ställning synes vara sådan, att ett eller annat tiotusental kronor borde för ett så godt ändamål utan svårighet kunna afsättas, så hafva vi icke tvekat att för Riksdagen framlägga våra

tankar i denna för samhället viktiga fråga. Vi få således härmed vörd-
samt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t
anhålla, att Kongl. Maj:t tacktes taga i öfvervägande,
hvilka nya lagbestämmelser som kunna erfordras till
förekommande af här ofvan påpekade missförhållanden,
samt derefter för Riksdagen framlägga de lagförslag,
som kunna anses erforderliga uti ifrågavarande afseende.

Stockholm den 27 januari 1897.

<i>A. Norrman.</i>	<i>J. Bengtsson.</i>	<i>A. P. Johansson.</i>
<i>Carl H. Björck.</i>	<i>Anders Olsson.</i>	<i>A. Apelstam.</i>
	<i>A. G. Gyllensvärd.</i>	

N:o 71.

Af herrar **C. Persson** i Stallerhult och **S. O. Nylander**, an-
gående tull å smergelduk och smergelpapper m. m.

Bland de industrialster, som man under senare åren sökt åstadkomma inom vårt land, finnas några af ganska betydelsefull art, såsom smergelduk, smergelpapper, glasduk och andra för slipning eller polering afsedda artiklar. Dessa varor importeras i afsevärda quantiteter från utlandet, men kunna numera erhållas äfven af inhemsk tillverkning, i det fabrik för detta ändamål blifvit inom riket anlagd, der dylika saker af fullt tillfredsställande kvalitet kunna tillverkas.

Denna sedan några år inhemska industri arbetar emellertid för närvarande under synnerligen ogynsamma förhållanden, enär, enligt nu gäl-